

Skole-miraklet 2030, individrettet og intelligent

En e-bog af Allan Tarp, konsulent ved Mellemskolen.net, foredrag ved BogForum 2023

Min baggrund er mange år som gymnasielærer i matematik og fysik, samt to forskeruddannelser på RUC og på DPU, hvor jeg har udviklet en særlig forskningsmetode, mirakel-forskning, som søger efter forskelle, der kan føre en forskel. Småt et år med frue og tre børn i staten Washington.

I bogen tager vi på en tidsrejse frem til slutningen af 2030'erne, hvor den store skolereform fra 2030 nu har virket nogle år.

Anne stortrives i skolen. Hun går nu i 4. klasse i primærskolen, og har lige afsluttet miniskolens tre år. Og dermed sagt farvel til sin hønemor, som har stillet børnenes nysgerrighed efter viden om deres omverden ved at undervise dem i begge hovedområder, samfund og tale-sprog, samt natur og tal-sprog. De næste tre år skal hun så have en hanefar til det ene hovedområde og en ny hønemor til det andet.

Storesøster Birthe går nu på i 8. klasse, andet år i den fireårige 'hejskole', hvor de unge får stillet deres nysgerrighed efter viden om sig selv: "Hvem er jeg, og hvad kan jeg?". Og som støttes i deres identitets-arbejde gennem selvvalgte boglige og praktiske halvårshold. Sammen med lærere, som kun underviser i deres hjertefag, så deres faglige begejstring måske kan smitte af. Og som sikrer, at de unge består halvårsholdet med mindst 70% af de point der gives for fremmøde, aflevering og prøver. Og som roser den unge for at have talent eller for at have mod til at afprøve noget ukendt. Det første halvår gik Birthe i en stamklasse for at repetere det grundlæggende i de to hovedområder. Og for at blive introduceret til de kommende selvvalgte halvårshold.

Storebror Carl havde svært ved at vælge efter 9 klasse. Skulle han fortsætte med tiende klasse og her vælge hold, som gav direkte adgang til toårige diplom- og fireårige bacheloruddannelser? Eller skulle han forsøge at bestå den etårige adgangsprøve til det toårige gymnasiums mange linjer, som skulle give en grundigere forberedelse, men som ofte gik med druk og fester i stedet.

Carl bestod adgangsprøven, især fordi skriftlige prøver havde erstattet de mundtlige prøver, der jo var dybt uretfærdige for de sidste, der skulle op. Men han var blevet så glad for projektmatematik, at han vendte tilbage til tiende klassen for at tage de hold, der gav ham adgang til ingeniørstudiet, så han kunne blive ingeniør som 22årig og møde andre målrettede unge af begge køn på det lokale college.

Fætrene Dan og Erik havde gjort det samme. Dan havde lige afsluttet sundhedslinjens fællesår, og fortsatte nu med at læse til sygeplejer. Og efter det pædagogiske fællesår valget Erik at læse til lærer i sekundærskolen for de unge, da hans karakterer ikke rakte til at blive lærer i primærskolen for børn. Begge havde valgt et af de nye regionale integrerede colleges, hvor der var mulighed for at få mange nye venner af begge køn.

Alle er således glade for det nye tredelte skolesystem med primær-, sekundær- og tertiærskole efter international model, der var blevet indført ved skolereformen i 2030 til afløsning af den tidligere reform fra 1975, hvor den opdeltede lektieskole blev erstattet af en tiårig enhedsskole efter sovjetisk model, som hurtigt blev lektiefri, da ingen måtte dumpe, for skolerne skulle jo have deres gennemførelstilskud. Så det faglige niveau faldt gradvist, indtil man i 2020erne kunne bestå afgangsprøven i matematik i folkeskolen og i gymnasiet ved at regne hvert sjette og femte stykke rigtigt.

De årgangsbestemte stamklasser fra syvende klasser betød stavnsbånd til tvangsklasser med ti veldokumenterede plager: Mobning, fordi de unge var tvunget til at være sammen, time efter time, dag efter dag, uge efter uge, måned efter måned i årevis. Støj, så mange måtte bruge hørevern. Fravær på grund af mobning og støj, som igen medførte snyd og bundkarakterer. Druk og stoffer som kompensation for manglende identitetsudvikling. Vikarer og privatskoler, da mange unge og lærere og ledere flygtede fra tvangsklasserne. Mistriksel, da drenge var to år bagud i modenhed og derfor fik markant mindre uddannelse end pigerne, som ringeagtede dem. Samt en halveringstid på 50 år for Europas befolkning, hvor et par kun afleverede 1½ barn, der så afleverede 1 barn i næste generation. Modsat Nordamerika, der holdt sit befolkningstal konstant med 2,1 barn per familie.

Så den lektiefri enhedsskole kunne således ikke bidrage til et rimeligt fagligt niveau, til de unges identitetsarbejde eller til at opretholde befolkningstallet.

Man måtte til sidst erkende, at den danske skole adskilte sig på for mange områder fra andre lande:

- Den danske skole var en udelt enhedsskole efter sovjetisk model, hvor resten af verden havde todelte skoler, en primærskole for børn og en sekundærskole for unge.
- Den danske skole brugte ikke som andre lande trygge og varme hønemorlærere de første skoleår.
- Den danske skole brugte modsat resten af verden næsten ingen skriftlige prøver, kun dumpefri mundtlige.
- Den danske skole brugte terminskarakterer, der kun måtte medtage aktivitet ugen før og ikke i terminen.
- Den danske skole havde modsat resten af verden ingen læreruddannelse på universiteter.

Folkeskolens lærere (og dens mange vikarer) var uddannet udenfor. Og gymnasiets lærere modtog kun faglig uddannelse.

Man havde prøvet at lappe på forskellige måder. Man havde forsøgt at give drengene et ekstra år inden syvende klasse, til at øge deres selvtillid ved at regne løs på praktiske STEM opgaver, så de var mere på linje med de et år yngre piger året efter. Man havde forsøgt med en skriftlig stopprøve efter først år i gymnasierne, med kun to forsøg. Man havde forsøgt at frisætte folkeskolerne, hvilket bar føret til ekstra stavsbånd, fordi de så begyndte at undervise i de forskellige emner på forskellige tidspunkter.

Til sidst indså man, at tiden måske var kommet til at opgive folkeskolen og gymnasiet og lede efter en helt anden skoleform.

Man nedsatte derfor en skolingskommission til at globalisere det danske skolesystem hele vejen fra førskole til forskerskole, og ledet af OECD, den internationale organisation for økonomisk samarbejde og udvikling. Som i sin anbefaling 'Learning Framework 2030' skriver på side 10 og 11, at fremtidens skole skal "forpligte sig til at hjælpe den unge med at udvikle sig til en hel person, der kan udnytte sit potentiale og bidrage til at forme en fælles fremtid, der bygger på individers, samfunds og planetens velfærd. Fremtidsberedte unge er aktører i deres egen uddannelse og gennem hele livet. For at gøre den unge til aktør skal skolen anerkende den unges individualitet og lægge særlig vægt på de to faktorer, der hjælper den unge med at blive aktør. Det første er et personligt læringsmiljø, der støtter og motiverer den enkelte unge til at nærme sine interesser, til at skabe sammenhænge mellem forskellige læringsoplevelser og muligheder og til at designe egne læringsprojekter og processer i samarbejde med andre. Det andet er at opbygge et solidt fundament hvilende på stærke kompetencer i at læse, skrive og regne."

Den nedsatte kommission anførte i sin slutrapport, at skolen sociologiske set er en institution, der behandler mennesker. Det centrale spørgsmål er derfor, så om skolen skal ses ud fra institutionen eller ud fra mennesket: "Individet for eller før institutionen?"

Tidligere, i en statisk national industri-økonomi kunne det være en fordel at tilpasse individet til de statiske institutioner. Men i en fleksibel global videns-økonomi er det vigtigt at gøre det modsatte, at tilpasse institutionen til individet, og dermed tænke skolen ud fra mennesket i stedet for ud fra institutionen. Og derfor tage udgangspunkt i mennesket som pattedyr, der ændrer natur ved kønsmodningen.

Den danske skole bør derfor følge den internationale norm og være tredelt, en primærskole der støtter barnets interesse for sin omverden, en sekundærskole der støtter den unges søgen efter eget talent og identitet. Samt en tertiær skole med erhvervsrettet viden til den jobsøgende.

Skolen skal derfor sigte på oplysning i stedet for dannelse, som kan bruges på to forskellige måder. Ud fra individet kan man sige, at barnet danner en omverdenopfattelse, og at den unge danner en

selvopfattelse. Ud fra institutionen kan man modsat sige, at denne skal danne mennesker, hvor faget didaktik så skal diskutere dannelsens indhold.

Desværre forties begrebets historiske baggrund ofte. Dannelse kommer fra det tyske 'Bildung', som blev skabt for at befri Berlin for Napoleons besættelse. Helt uventet havde de fransk bondhære besejret de tyske professionelle adelsledede lejehære. Men den preussiske konge indså hurtigt grunden til Napoleons succes: Frankrig havde mobiliseret sin befolkning og skabt en stærk centraladministration med tilhørende skolesystem. Kongen bad derfor Humboldt skabe en embedsrettet og linjeopdelt dannelsesskole, som stadig bruges i det meste af Vesteuropa, og som skulle mobilisere den tyske befolkning på tre måder: Befolkningen må ikke oplyses, da den så vil forlange demokrati som i Frankrig. I stedet skal den indpodes nationalisme, så den ser sig som et folk, som får identitet ved at følge Hegels Verdensånd og bekæmpe andre folk, især det franske. Endelig skal dens elite udsorteres til en ny videns-adel til embeder i en ny stærk centraladministration ligesom den i Frankrig.

Om baggrunden for begrebet dannelse oplyser Salomons Konversationsleksikon, at det bygger på Herders folke-begreb og tysk nationalromantik, hvor Herder erklærer 'Krig imod Oplysningstidsalderens Falanks'. Samt at Herders 'kultursyn havde elementer, som blev udviklet positivt og negativt i den tyske og danske nationalromantik ligesom både marxister og senere nationalsocialister ønskede at tage hans begreb om folket til indtægt.' Endelig oplyses, at Herder øvede indflydelse på Hegel, der hævder eksistensen af en religiøs Verdensånd, som udtrykker sig gennem den skønne kunst og gennem folkenes historie, og som dermed er i modsætning til kristendommen. Så inviteres dannelsen indenfor, følger der nogle uhyggelige tanke-systemer med, herunder anti-oplysning.

Som internationale rollemodeller kan anvendes Ontarios tredelte skolesystem og Finland, hvor læreruddannelsen er forskellig for børn og for unge.

Den lille skolereform i 2014 var ellers inspireret af Ontario, men det eneste man bragte med hjem, var to ekstra skoletimer dagligt. Desværre undlod man at bruge den etnografiske metode, at sidde i samme klasselokale to dage i træk. Første chok kommer ved valg af skole: Enhedsskolen findes ikke, i stedet er der primærskoler for børn og sekundærskoler for unge. På sekundærskolen kommer andet chok allerede i første frikvarter. Læreren bliver siddende, og klassen forlader lokalet. Hvor skal de hen? Til vidt forskellige selvvalgte halvårshold. Så stamklasser finde ikke. Og tredje chok: læreren stortrives i eget lokale, og underviser kun i sit hovedfag! Fjerde chok kommer næste dag, der er en nøjagtig gentagelse af foregående dag. Femte chok kommer så ved et besøg på en primærskole: Børnene har en hønemor, der underviser i begge faglige hovedområder. Og sjette chok: lærerne er naturligvis uddannet på universitetet. Og kan med ekstra sommerkurser blive gymnasielærere.

En OECD-ledede 2030 skolingskommission skulle besvare en række spørgsmål.

Det overordnede spørgsmål var: Individ og institution, hvad er mål og hvad er middel? Skal individet indrettes efter institutionens politisk bestemte mål? Eller skal institutionen indrettes efter individets identitetsarbejde? De detaljerede spørgsmål var:

- Hvordan kan skolen støtte barnets nysgerrighed efter sin omverden?
- Hvordan kan skolen støtte den unges nysgerrighed efter sit eget talent og identitet?
- Hvordan kan gymnasiet erstatte utroværdige standpunkts-karakterer med troværdige præstations-karakterer, og erstatte utroværdige mundtlige eksaminer hvor alle kan eksamineres til at bestå med troværdige skriftlige eksamener som er den internationale standard?
- Hvordan kan der indføres fællesår for beslægtede videregående uddannelser, bl.a. inden for det pædagogiske og det sundhedsfaglige og det tekniske område på lokale 4års colleges med direkte adgang fra en holdopdelt hejskole?
- Hvordan kan man tale om skoling og oplysning uden at bruge ordet 'dannelse'?

Kilder:

OECD Learning Framework 2030,

[https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf)

Linjeopdelt eller blokopdelt skole, <https://www.youtube.com/watch?v=zQNN1nCOuss>

YouTube og facebook: Quit tvangsklasser

Fra en til to folkeskoler, og En blokopdelt mellemskole, <http://mellemskolen.net/mellemskolen-for-unge/>

Mellemskolen.net og MATHeCADEMY.net

Salomons Konversationsleksikon

Gymnasie-degnens vise

Af Allan Tarp, 2015, inspireret af Arvid Müllers Degnens vise

Jeg blev så gymnasiedegn, tag I det som givet,
jeg har både hørt og set, meget her i livet.
Dannelse især, den kender jeg, hør her:
I starten af august da er det slut med fre' og ro.
'Leverne de strømme til, og sidde to og to.
"Sluk nu for mobilen, og slå så op i jeres bo'!"
Sådan er'ed jo, ja, det er'ed jo!
"Stykkerne skal regnes, de ska' printes ud med blæk!
Formlerne skal ordnes, så de står der pænt på ræk!
Teksten den skal læses, ellers ka' du kun si' kvæk!"
Sådan er'ed jo, ja, det er'ed jo!
Det ved I – og det ved jeg,
men vi ved det godt nok, hver for sig!
Knu' ska' møde tidligt, men han vender sig blot om.
Lær'en spørger vredt, om han vil dumpe eller kom.
Men Knu' han ved jo godt, at læ'rens trussel den er tom,
sådan er'ed jo, ja, det er'ed jo!

"Hvis du ikke laver no't, bliver det vær' og værre,
stilene sig hober op, og du vil intet lære!
Lektier er et must. Ellers er du lost! "
Knud han smiler saligt, han er ferm på en PC.
Lister, de kan hackes, og stile loades ne'.
Man retter lidt i teksten, så hva' der svært ved det?
Sådan er'ed jo, ja, det er'ed jo!
Karakteren nærmer sig, sku' gerne være i top.
Så Knu' han møder tidligt frem, og uden kaffekop.
Hånden er i vejret, så hans to'er doubles op.
Sådan er'ed jo, ja, det er'ed jo!
Det ved I – og det ved jeg,
men vi veddet godt nok, hver for sig!
Men til sluteksamen, blir han svimmel og så bleg.
"Må jeg trække om?" be'r Knu', dog censor svarer nej!
Men gir ham nådigt nul-to, så Knu' han dumper ej.
Sådan er'ed jo, ja, det er'ed jo!

Femti år er svundet hen, så nu her til sommer
vidt fra både nær og fjern, jubilarer kommer.
Men hvor er mon Knud? Han meldte ej afbud!
Pludslig ned fra himlen, der daler der en mand.
Lige oven på flittig-Hans, der lyk's det ham at land'.
Knu' han siger "Hej", men Hans sir bare "av for fan!"
Sådan er'ed jo, ja, det er'ed jo!
Erik prøved uni først, men endte som kommis.
Ole fester stadig løs, for sprut det ka' han li.
Lise ville ej ha børn, nu har hun fået ti.
Sådan er'ed jo, ja, det er'ed jo!
Det ved I – og det ved jeg,
men vi veddet godt nok, hver for sig!
Knu' ku ikke komme ind, så han blev billard-haj.
Gevinsten sat i aktier først, og siden i Shanghai.
Gates ham ringed' op en dag: Vi mangler en som dig!
Sådan er'ed jo, ja, det er'ed jo.